

Ristijärven kunta
yhteispalvelu@ristijarvi.fi

Lausuntopyyntö, Ristijärven kunta 9.11.2021

Ristijärven metsästysseuran ampumarata 697-401-8-51

Ristijärven kunnan lupa- ja valvontalautakunta pyytää lausuntoa Ristijärven metsästysseura ry:n ympäristölupahakemuksesta, joka sijaitsee asiakohdassa mainitulla kiinteistöllä Ristijärven kunnassa. Lupaa haetaan ulkona sijaitsevalle ampumaradalle. Nykyisin alueella on toiminnassa oleva kivääri- ja haulikkorata. Ampumarata-alue on ollut käytössä vuodesta 1977 saakka. Ristijärven ampumaradalla ammutaan alle 10 000 laukausta vuodessa. Toiminta keskittyy kesä- ja syyskuukausiin. Radalla järjestetään noin kaksi kertaa vuodessa ammuntakilpailuja. Lupaa haetaan pistooli-, kivääri- ja haulikkoradalle. Ampumaradan pinta-ala on 1,6 ha.

Rata-alue sijoittuu noin tasoille +178 - 190 m mpy. Kasvillisuus on pääosin harjuista kangasmetsää. Ampumaradasta länteen sijaitsee Ristilammit sekä pieni suoalue. Ristilampien rannalla sijaitsee metsästysseuran maja. Ampumarata-alueelle on tehty meluselvitys Kainuun ampumaratojen kehittämisselvityksen yhteydessä. Ohjearvojen mukaisille meluvyöhykkeille ei sijoitu asuin- tai lomarakennuksia.

Kainuun ELY-keskus on lausunut asiasta aiemmin 8.5.2020, jolloin lupahakemusta pyydettiin täydentämään mm. haulikkoradan maanomistusolosuhteiden perusteella ja pohjavesitarkkailun osalta. Hakemusta on sittemmin täydennetty ja viimeisimmän lausunnon jälkeen Ristijärven ampumaseura on ostanut haulikkoradan vaikutusalueella sijaitsevat naapurikiinteistön määräalat itselleen.

Lainsäädäntö

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 §:n mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjave-*

12.1.2022

den pilaamiskielto). Ympäristönsuojelulain 16 §:ssä on kielletty myös maaperän pilaaminen.

Valtioneuvoston ympäristönsuojelusta antaman asetuksen (713/2014) 7 §:ssä on katsottu, että vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella sijoitettavaa toimintaa koskevassa hakemuksessa on oltava, jos se on lupaharkinnan kannalta tarpeellista: 1) hydrogeologinen yleiskuvaus pohjavesialueesta; 2) selvitys pohjaveden tilasta ja maaperän laadusta; 3) tiedot pohjaveden pinnankorkeuksista ja virtaussuunnista; 4) selvitys toimenpiteistä, joilla estetään päästöt maaperään ja pohjaveteen sekä muista suunnitelluista pohjaveden suojaustoimenpiteistä; 5) selvitys kaivoista ja vedenottoista sekä hankkeen vaikutuksista niihin; 6) selvitys vesilain (587/2011) 4. luvussa tarkoitetuista suoja-alueista ja suoja-aluemääräyksistä.

Ympäristönsuojelulain 8 §:n mukaan toiminnassa, joka tarvitsee ympäristöluvan, on käytettävä parasta mahdollista tekniikkaa ja toiminnan päästöjä on tarkkailtava.

Pohjavesialue

Ampumarata sijoittuu Valkeisenkangas -nimiselle yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle (1E), jonka pohjavedestä pintavesi tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Muodostuman itäreunalla sijaitseva Lohilampi ja sitä ympäröivä kosteikko ovat pohjavesivaikutteisia. Valkeisenkankaan maa-aines on monin osin hienojakoista hiekkaa ja silttiä. Karkeata soraa ja hiekkaa esiintyy harjun pohjoisreunalla olevissa selänteissä ja mahdollisesti alueen keskiselänteen pohjaosissa. Topografia on edullinen pohjaveden muodostumiselle. Pohjaveden päävirtaussuunta on alueen länsiosassa länsi ja itäosassa itä. Pohjavesialueelle voi tulla valuntaa eteläpuoliselta vaaralta.

Valkeisenkankaan länsipäädystä tutkitulta koepumppauspaikalta on saatavilla vettä noin 300 m³/d (Kainuun vesipiirin vesitoimisto 1981). Kokonaisuudessaan pohjavesialueella muodostuvan veden määrä on kuitenkin suurempi. Valkeisenkankaan pohjavesialue on tärkeä Ristijärven varavedenhankinnan kannalta, mikäli nykyistä Saukkovaaran pohjavesialueen pohjaveden ottamoa ei voitaisi käyttää.

Kivääriradan läheisyyteen on asennettu pohjavesiputki, jossa pohjaveden pinnan mitattiin 8.10.2020 olevan tasolla +169,53 m (N2000), eli pohjaveden pinta sijaitsee kivääriradan kohdalla noin 11,2 metriä maanpinnasta. Haulikkoradalle ja sen vaikutusalueelle ei ole asennettu pohjavesiputkia. Haulikkoradan vaikutusalueella maanpinta on korkeammalla kuin kivääriradan kohdalla. Pohjavesiputkesta otetussa näytteessä ei havaittu ampumaradan vaikutuksia. Pohjavesiputken kohdalla pohjaveden pinta on huomattavasti ylempänä, kuin Lohilammessa sekä lännessä sijaitsevalla koepumppauspaikalla, joten on mahdollista, että pohjaveden virtaussuunta on ampumaradan kohdalla

12.1.2022

ydinharjuun eli pohjavesialueen sisäosiin päin. Koska ampumaradalla on vain yksi pohjavesiputki, ei voida varmuudella päätellä paikallista pohjaveden virtaussuuntaa.

Ampumaradan ympäristönsuojelutoimet, maaperätutkimukset ja tarkkailu

Tällä hetkellä ampumaradan taustavallina toimii luonnon maa. Lupahakemuksen mukaan kivääriradalla on tarkoitus asentaa kaksi luotiloukkua, jotka vähentävät kertyvän metallin määrää.

Haulikkoradalle ei ole suunniteltu kehittyneempiä suojauksia, vaan se on tarkoitus jättää luonnontilaiseksi. Lupahakemuksessa on arvioitu, että alueen runsas kasvillisuus, paksu humuskerros ja puusto pidättävät hauleja, joten lyijyn kulkeutuminen pohjaveteen on arvioitu vähäiseksi. Alueella ei ole tarkoitus kaataa puustoa tai muokata maata tulevaisuudessa, koska haulien leviämisalue on lunastettu ampumaseuralle.

Alueella aiotaan siirtyä vaiheittain teräshaulien käyttöön lyijykuorman pienentämiseksi. Teräshaulien käyttö aloitetaan vuonna 2022, jolloin ryhdytään seuraamaan ammuttujen haulien laatua. Teräshaulien käyttöön kokonaisuudessaan siirrytään viimeistään vuonna 2027 muutoin paitsi kilpailujen osalta. Kilpailujen osalta harkitaan haulien laatua riippuen vallitsevasta käytännöstä.

Alueella ei ole viemärointiä, eikä alueella arvioida syntyvän jätevesiä. Ampumaradalta on johdettu sade- ja suotovesiä lähelle Ristilampia. Ampumaradan läpi kulkee oja, joka laskee haulien laskeuma-alueen ja kivääriradan läpi pintavesien purkupaikalle, joka on maastopainanteessa kivääriradan luoteisosassa.

Ampumaradan alueelle on tehty haitta-aineiden hallinnantarpeen arviointi. Arvioinnin perusteella alueelle kertyy vuosittain lyijyä 140 kg, kuparia 5 kg, antimonia noin 3,5 kg sekä arseenia 0,48 kg. Koko toiminnan aikana lyijyä on kertynyt 6000 kg, kuparia 200 kg, antimonia 143 kg ja arseenia 20 kg. Suurin osa metalleista on kertynyt haulikkoradan puolelle.

Ampumaradalle tehtiin haitta-aineiden hallinnantarpeen arvioinnin yhteydessä uusia maaperätutkimuksia XRF-kenttäanalyysointilla ja osin varmentavien laboratorionäyttein. Haulikkoradan osalta pintamaan humuskerrosta edustavissa näytteissä todettiin kohonneita haitta-ainepitoisuuksia, mutta alapuolista perusmaakerrosta edustaneissa näytteissä (7 - 30 cm) ei. Kivääriradan taustavallissa todettiin 0 - 30 cm syvyydellä kohonneita haitta-ainepitoisuuksia.

Lupahakemuksen liitteenä on esitetty ampumarata-alueen huolto- ja tarkkailuohjelma. Ohjelmaan on kirjattu ympäristönsuojelurakenteiden huolto- ja tarkkailukäytännöt.

12.1.2022

Tarkkailun perusteella pohjavesinäytteet otettaisiin pohjavesiputkesta (PVP 1) sekä avo-ojasta (VN 1) kolmen vuoden välein alkaen vuodesta 2022. Kainuun ELY-keskus katsoo, että yhdestä pohjavesiputkesta näytteen ottaminen ei ole riittävää, koska alueen pohjaveden virtaussuunta ei ole tarkalleen tiedossa ja hakemuksessa ei esitetä maaperän kunnostusta haulikkoradalle. Maaperään kertyneiden haulien mahdolliset vaikutukset olisi tunnistettava ennen raskasmetallien päätymistä pohjavesikerrokseen. Kainuun ELY-keskus esittääkin, että haulikkoradan vaikutuspiirissä tehdään lisäksi lysimetriseurantaa.

Luvan myöntämisedellytykset ja lupaehtoissa huomioitavat asiat

Kainuun ELY-keskuksen näkemys on, että lyijypäästöjä voidaan hallita paremmin kivääri- kuin haulikkoradalla, koska ne kohdistuvat yhteen pisteeseen. Ampumaradan pohjaveden kannalta riskialtointa on erityisesti haulikkorata, jonne on historian aikana kertynyt runsaasti haulia. Mikäli lupa myönnetään, niiden määrä lisääntyy jonkin verran myös tulevina vuosina. Haulien hajoaminen ja liukeneminen luonnossa voi kestää useita kymmeniä vuosia, mutta esimerkiksi lyijyhaulien hitaan hajoamisen ja liukenemisen seurauksena pohjaveteen voi päätyä pitkällä viiveellä ympäristönsuojelulain pohjaveden pilaamiskiellon vastaisesti lyijyä ja muita haitallisia aineita. Kyseessä oleva ampumarata on 1E -luokan pohjavesialueella, jossa maaperä on vettä läpäisevää hiekkaa. Haulikkoradalle ei ole esitetty radan suojatoimenpiteitä tai maaperän puhdistusta, eikä pohjaveden virtaussuunta ole tiedossa. Näin ollen on tärkeää rajoittaa haulien kertymistä maaperään ja seurata niiden hajoamista ja vaikutuksia vajoveteen, pohjaveteen sekä pintaveteen.

Kainuun ELY-keskus katsoo, että luvanmyöntämisedellytykset ampumaradalle ovat olemassa, mikäli lupamääräyksissä huomioidaan lupahakemuksessa esitetyn lisäksi seuraavat asiat:

Ampumarata-alueella on haulikkoradan osalta siirryttävä luvassa esitetyn mukaisesti vähitellen teräshaulien käyttöön.

Haulikkoradan lyijyn kertymistä ja hajoamista on seurattava edustavilta paikoilta lysimetreillä (vähintään 2 kpl) sekä kivääriradan lähellä olevasta pohjavesiputkesta ja alueelta lähtevän ojan pintavedestä otettavilla näytteillä. Näytteet on otettava aluksi vähintään kolmen vuoden välein, mutta tarvittaessa tulosten perusteella näytteenottoa voi harventaa esimerkiksi viiden vuoden välein tehtäväksi. Pohjavesi-, pintavesi- ja lysimetrinäytteistä on analysoitava lyijyn Pb, antimonin Sb, arseenin As, kuparin Cu ja sinkin Zn liukoiset pitoisuudet sekä pH. Lisäksi pintavedestä analysoidaan DOC ja liukoinen kalsium. Mikäli seurannan mukaan lyijyhaulien hajoamista tapahtuu ja pohjavesivaikutukset ovat ilmeisiä, on pohjavesivaikutuksien tutkimista varten asennettava lisää pohjavesiputkia. Tarvittaessa on ryhdyttävä alueen maaperän puhdistustoimenpiteisiin. Tarkkailutulokset on toimitettava näytteenoton jälkeen Ristijärven kuntaan ja ELY-keskukselle.

12.1.2022

Toimintaa koskien on tehtävä vuosittain raportti, jossa kerrotaan tarkkailutulosten lisäksi mitä korjaus-, huolto- ja ympäristönsuojelutoimenpiteitä alueella on tehty.

Toiminnanharjoittajan on varauduttava taloudellisesti seurantaan, kunnossapitoon ja mahdollisiin tuleviin ympäristönsuojeluinvestointeihin.

Nykytilaselvityksessä ehdotettua toimenpidettä lisäojituksen mahdollisuuteen ja vaikuttavuuteen tulee selvittää tarkkailun käynnistyessä alueella. Lisäksi alueen läpi kulkevan avo-ojan sedimentin haitta-ainepitoisuudet tulee selvittää kertaluontoisella näytteenotolla kahdesta tarkkailupisteestä.

Lupahakemuksessa oleva tarkkailusuunnitelma on päivitettävä ja tarkennettava edellä esitettyjen vaatimusten mukaiseksi. Uusi tarkkailuohjelma on lähetettävä kunnan lupa- ja valvontaviranomaisen hyväksyttäväksi viimeistään puoli vuotta mahdollisen ympäristöluvan saatua lainvoiman. Kainuun ELY-keskus pyytää kunnan ympäristöviranomaiselta tilaisuutta lausua tarkkailusuunnitelmasta.

Luotiloukut on tarkastettava vuosittain. Luotiloukkujen tarkastuksista ja huoltotoimenpiteistä on raportoitava vuosiyhteenvetoraportissa.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava hyvissä ajoin tai vähintään puoli vuotta aikaisemmin valvontaviranomaiselle toiminnan lopettamisesta ja esitettävä yksityiskohtaiset suunnitelmat toiminnan lopettamisesta ja alueen puhdistamisesta. Toiminnanharjoittajan tulee siten varautua taloudellisesti pilaantuneen maaperän kunnostamiseen. Toiminnanharjoittaja vastaa toiminnan päättymisen jälkeenkin toiminnan vaikutusten selvittämisestä, tarvittavista toimita ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja pilaantuneen ympäristön kunnostamisesta sekä tarkkailusta.

Lupamääräykset on tarkistettava kymmenen vuoden kuluttua luvan voimaantulosta, mikäli lupa myönnetään toistaiseksi voimassa olevana.

Luvassa on edellä esitetyn lisäksi annettava tarvittavat määräykset toiminnan jätehuollosta, ympäristönsuojelurakenteiden kunnossapidosta, mahdollisista aikarajoituksista ampuma-aseiden käytölle, alueen käyttöön liittyvästä kirjanpidosta ja raportoinnista.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristöasiantuntija Elli Moilanen ja hyväksynyt yksikön päällikkö Jari Pesonen. Lausunnon valmisteluun on osallistunut Helena Vikstedt.

12.1.2022

KAIELY/207/2020

hallinta. Paras mahdollinen tekniikka. Kajander ja Parri. Suomen ympäristö.

Ympäristöministeriö 2012. Ampumaratojen ympäristölupa. Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille.

Pohjois-Karjalan ympäristökeskus 2002. Ampumarata-alueiden pilaantunut maaperä, tutkimukset ja riskienhallinta. Naumanen, Sorvari, Pyy, Rajala, Penttinen, Tiainen ja Lindroos.

Jakelu

Ristijärven kunta

Tämä asiakirja KAIELY/207/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KAIELY/207/2020 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Pesonen Jari 12.01.2022 10:47

Esittelijä Moilanen Elli 12.01.2022 10:44

